

Foto: GLOBAL PICTURES/IBL BILDBYRÅ

Kapsulotomi – ingrepp med tunga biverkningar

Kapsulotomi är det sista halmstrået för behandling av invalidiserande tvångssyndrom. Riskerna har rapporterats vara försumbara. Efter cirka 50 års användning visar sig biverkningar av frontallobstyp möjligen kunna progrediera många år efter ingreppet. Kritik riktas nu mot bristen på långtidsuppföljningar och studier med oberoende bedömare.

Medicinsk kommentar sidan **2502**
Se även Nya rön sidan **2506**

Kronisk pankreatit – konsensumöte om nationella riktlinjer

På senare år har flera nya metoder för diagnostik och behandling av kronisk pankreatit introducerats. För att erbjuda alla patienter i hela landet bästa möjliga vård bör enhetlig handläggning eftersträvas. En grund för nationella riktlinjer rapporteras från ett konsensumöte, som arrangerats i samarbete med Svensk gastroenterologisk förening.

Klinik och vetenskap sidan **2518**

Buprenorfin – alternativ till metadon

Buprenorfin – som dämpar drogsuget och blockerar de euforiska effekterna av heroin – i kombination med intensiv psykosocial terapi inom ett fast och etiskt genomtänkt program har visats vara ett effektivt »första linjens försvar« för unga heroinister.

Klinik och vetenskap sidan **2526**

Sanatorier blev lyxiga spa-anläggningar

Sanatorier anlades förr i alperna, i svensk barrskogsmiljö eller vid havet eftersom luften där ansågs hälsosam. Som företeelse försvann sanatorierna strax efter andra världskriget, men många av byggnaderna har byggts om till lyxiga skid- och spa-paradis.

Medicinhistorisk paus sidan **2529**

Typisk ligghall från tidigt 1900-tal.

Foto: NORDISKA MUSEETS BILDBYRÅ

Föga nytta av sanering

Att patienter blir märkbart bättre av att gå med i en studie illustreras av tre artiklar i *New England Journal of Medicine* av den 17 juli i år (2003;349:207-46).

Drygt 2 000 astmatiker med känd kvalsterallergi och över 200 kvalsterallergiker med allergisk rinit randomiserades till att få bäddlinne impermeabelt för kvalster, eller placebo. De kvalstertäta sängkläderna reducerade halten allergen men påverkade varken symtom, labvärden eller medicinförbrukning. Både kontrollgruppen och interventionsgruppen blev lika mycket förbättrade under studiens gång.

Thomas Platts-Mills, känd amerikansk allergolog som tidigare visat att barn som växer upp med pälsdjur löper mindre risk att utveckla t ex kattallergi, kommenterar båda artiklarna.

En tidig kraftig allergenexponering

tycks leda till en immunologisk tolerans under det att lindrig exponering senare i livet kan främja en sensitisering. Dessa paradoxala effekter gör det svårt att utvärdera nyttan av allergenreducering, menar Platts-Mills och ger alternativa förklaringsmodeller till de oväntade resultaten.

Studier som bygger på interventioner i hemmiljön för ofta med sig att familjerna omedvetet eller medvetet vidtar andra åtgärder som gör att den sjuke mår bättre oavsett behandling. Dessa komplexa samband gör att enstaka interventioner som kvalsterskydd i sängen inte har effekt.

Den alternativa förklaringen är att vi inte vet tillräckligt om vad som egentligen gör att astmapatienter mår bättre. Något i vår livsstil, boende eller uppfattning om hygien har lett till en kraftig ökning av allergiprevalensen. Orsakerna är inte identifierade, och någon kausal behandling finns därmed inte. Studier av allergenreducering är dessutom kanske för komplexa för en hemmiljö. De gamla sanatorierna med sina sterilrena rum vore enligt Platts-Mills en bättre omgivning för att studera värdet av minskad exponering.

Josef Milerad

Josef Milerad
medicinsk chefredaktör
josef.milerad@lakartidningen.se

I nästa nummer:

En hittills okänd mutation som orsakar β -talassemi har hittats i fyra stora gotländska familjer. Den nya mutationen har iakttagits hos ett stort antal individer inom ett relativt begränsat område på Gotland.

Nästa nummer av *Läkartidningen* utkommer den 21 augusti.